

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 161/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovvej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Ivanom Jánošíkom, advokátom, Klincová 35, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Up 994/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 9. februára 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v záhlaví označenom konaní. Navrhuje vec vrátiť okresnému súdu, prikázať mu, aby obnovil stav pred porušením práva, a priznať jej náhradu trov konania.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení žalovanej účastníčkou napadnutého upomínacieho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 Up 994/2022, v ktorom na návrh žalobkyne vydal platobný rozkaz zo 4. októbra 2022, ktorým uložil sťažovateľke zaplatiť žalobkyni istinu 10 000 eur s príslušenstvom alebo podať odpor. Okresný súd uložil sťažovateľke aj povinnosť náhrady trov konania v sume 864,34 eur. V poučení oboznámil adresátku povinnosti s formou a spôsobmi podania odporu tak, aby bol podaný účinne. Zároveň poučil žalovanú o následkoch podania odporu inak ako zákonom stanovenými spôsobmi vo forme odmietnutia takto podaného odporu.

3. Sťažovateľka podala 18. novembra 2022, teda v lehote, odpor v elektronickej forme do elektronickej schránky súdu, bol autorizovaný podľa osobitného predpisu, ale nebol podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára.

4. Okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom uznesením z 24. novembra 2022 odpor sťažovateľky bez vecného prejednanja odmietol s odôvodnením, že podľa § 11 ods. 2 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) ak sa odpor podáva elektronickými prostriedkami, musí byť podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára, ktorý musí byť autorizovaný podľa osobitného predpisu. Podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní súd bez toho, aby vyzýval žalobcu na vyjadrenie, odmietne odpor podaný elektronickými prostriedkami inak ako podľa § 11 ods. 2. Okresný súd poukázal na to, že procesnou podmienkou na to, aby sa podaným odporom meritórne zaoberal, je správny spôsob jeho podania, pričom existujú dva rovnocenné spôsoby podania odporu, a to podanie odporu v listinnej podobe a v elektronickej podobe. V prípade podania odporu v elektronickej podobe sa vyžaduje splnenie náležitostí upravených v § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, a to použitie predpísaného elektronického formulára a autorizáciu podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov. V zmysle tohto zákona je autorizáciu možné vykonať zaručeným elektronickým podpisom, ktorý nahrádza písomnú podobu vlastnoručného podpisu osoby oprávnenej na podanie odporu. V prípade, že odpor podával za sťažovateľku jej advokát ako právny zástupca elektronicou formou, bolo potrebné tento autorizovať, resp. podpísať, zaručeným elektronickým podpisom a podať ho na predpísanom formulári do elektronickej schránky okresného súdu, čo v okolnostiach veci dodržané nebolo, preto okresný súd odpor procesne odmietol.

5. Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd obsadený sudcom napadnutým uznesením z 10. januára 2023 tak, že sťažnosť zamietol. V odôvodnení poukázal na to, že sťažovateľka bola v platobnom rozkaze riadne poučená o formálnych náležitostiach elektronicke podávaného odporu (formulár a elektronický podpis, pozn.). Uviedol, že sťažovateľka nesie procesnú zodpovednosť za to, či sa týmto poučením bude spravovať alebo nie a v akej podobe predloží súdu odpor (bod 12 napadnutého uznesenia). K odmietnutiu odporu však nedošlo pre nedostatok vecného odôvodnenia, ale z dôvodu nesplnenia formálnych náležitostí pri podaní odporu v elektronickej podobe. Sťažnostná argumentácia sťažovateľky sa tak s dôvodmi odmietnutia odporu vôbec nevysporiadavala. Sťažovateľka síce podala odpor prostredníctvom svojho advokáta do elektronickej schránky súdu, avšak nepoužila na to formulár, ktorý je na to výslovne určený, preto bol okresný súd nútený takéto podanie odmietnuť. Voľba formy podania odporu, a teda aj zákonom stanovených nárokov na takéto podanie tak vždy zostáva na slobodnej vôli žalovaného, resp. jeho právneho zástupcu, pričom túto voľbu by mal vykonať s ohľadom na svoje technické a odborné možnosti a znalosti.

6. Okresný súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia zaoberal aj tvrdením sťažovateľky o zaslaní odporu v listinnej podobe, keď konštatoval, že dôkazné bremeno v tomto smere zaťažovalo sťažovateľku. V tejto súvislosti konštatoval, že z predloženého listinného dôkazu potvrdenia [REDAKOVANÉ], o úhrade sumy 1 euro nevyplýva zaslanie konkrétnej listiny konkrétnemu adresátovi a iný dôkaz o odoslaní odporu sťažovateľka neposkytla, preto túto argumentáciu okresný súd vyhodnotil ako účelovú a ničím nepodloženú (bod 15 napadnutého uznesenia).

II.

Sťažnostná argumentácia

7. Zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľky vyplýva, že považuje napadnutý platobný rozkaz a napadnuté uznesenie okresného súdu, najmä ich lipnutie na formálnych náležitostiach podania, za svojvoľné a vykazujúce znaky prepriateho formalizmu, ktoré nezodpovedajú materiálnemu poňatiu právneho štátu. Podstatou súdneho rozhodovania je totiž poskytovanie materiálnej právnej ochrany dotknutých práv, a nie prepriaty formalizmus pri koncipovaní súdneho rozhodnutia. Sťažovateľka ďalej tvrdí, že odpor bol zaslaný okresnému súdu aj v listinnej podobe. Podľa jej názoru vzhľadom na jej argumentáciu o premlčaní dlhu uvedenú v sťažnosti ide o ústavou nepovolené scudzenie základného práva na vlastníctvo. Následne sa sťažnostná argumentácia venuje meritu sporového konania o zaplatenie pohľadávky uloženej platobným rozkazom, ktorým sa však okresný súd v napadnutom upomínacom konaní vôbec nezaoberal, preto nie je v konaní pred ústavným súdom relevantná.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

8. Ústavný súd sa predovšetkým musel zaoberať s nedostatkami petitu sťažnosti sťažovateľky. V prvom rade sťažovateľka, vychádzajúc z obsahu petitu, namieta postup okresného súdu v napadnutom konaní, pričom je zrejmé, že postup okresného súdu bol zavŕšený vydaním napadnutého uznesenia sudcu o zamietnutí sťažnosti. V druhom rade navrhuje vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie bez toho, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie v právoplatne ukončenej veci.

9. Ústavný súd pripomína, že obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je povinnosť sťažovateľa označiť právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody.

10. Ústavný súd konštatuje, že petit je v predloženej forme nevykonateľný a v kontexte obsahu argumentácie použitej v sťažnosti sťažnosť ako celok pôsobí neurčito. Podľa argumentácie totiž sťažovateľka v konečnom dôsledku brojí proti výsledku napadnutého konania – teda

napadnutému uzneseniu, ktorým bolo upomínacie konanie právoplatne ukončené, avšak petitom chce vysloviť „len“ porušenie svojich označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní, nie napadnutým uznesením.

11. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd je toho názoru, že sťažnosť ako celok pôsobí nedostatočne a neurčito, vytvára priestor pre dohady a dedukcie, čo sa pri uplatnení námietky o porušení základných práv v konaní pred ústavným súdom zásadne neakceptuje (m. m. III. ÚS 26/2012, II. ÚS 138/2019).

12. Keďže ústavná sťažnosť neobsahuje kvalifikovaný vykonateľný petit, nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde.

13. Zároveň ústavný súd konštatuje, že uvedené nedostatky petitu sťažnosti (jeho neurčitosť, ako aj nevykonateľnosť, pozn.) spôsobujú závažné procesné následky. Z povahy opísaných nedostatkov je zrejmé, že nejde len o formálne nedostatky. Podľa názoru ústavného súdu za danej situácie neprichádzala do úvahy výzva na odstránenie týchto nedostatkov návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vzhľadom na ich kľúčovú povahu. Zároveň v prípade odstránenia týchto nedostatkov petitu by nevyhnutne došlo aj k zmene predmetu konania.

14. V zmysle jeho ustálenej judikatúry výzva na odstránenie nedostatkov slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, avšak nie samotnej podstaty návrhu (m. m. I. ÚS 155/2019, III. ÚS 87/2019), za ktorý možno považovať okrem iného aj spôsobilý, určitý petit sťažnosti, t. j. čo sťažovateľ žiada.

15. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že označený nedostatok zákonom predpísaných náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

16. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

17. Pretože predmetná sťažnosť v predloženej podobe v tejto časti neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a to spôsobilý vykonateľný petit, ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky sťažnosť v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

IV. Obiter dictum

18. Osobitne vo vzťahu k upomínaciemu konaniu je však potrebné dodať, že je prísne formalizované a prebiehajúce formulárovým spôsobom, čo sleduje účel jeho kreovania, a tým je rýchlosť konania o jednoduchých finančných pohľadávkach. Nesplnenie predpísaných náležitostí má prísne zákonné následky v podobe povinnosti súdu odmietnuť odpor. Zároveň v tomto formalizovanom type konania nemožno v prípade odmietnutia odporu pre nesplnenie zákonných náležitostí elektronického podania uvažovať o prepiatom formalizme, ako sa sťažovateľka domnieva.

19. Posudzovanie splnenia zákonom predpísaných náležitostí odporu sťažovateľky podaného elektronicky je vecou posúdenia zákonnosti, teda prináleží v prvom rade všeobecnému súdu. Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

20. Ústavný súd v súvislosti s tvrdeniami sťažovateľky, že predmetný odpor bol podaný paralelne aj v listinnej podobe uvádza, že sťažovateľka v konaní o jej sťažnosti nepredložila žiaden dôkaz o tom, že skutočne podala (respektíve jej právny zástupca, pozn.) odpor aj v listinnej podobe (napr. podací lístok). Samotná skutočnosť, že odpor bol podaný advokátom, elektronicky, autorizovaný zaručeným elektronickým podpisom, vyvoláva pochybnosť o jej tvrdení o súbežnom podaní v listinnej podobe, keďže by v okolnostiach prípadu šlo o duplicitné podanie s rovnakým účinkom, čo sa javí ako nadbytočné a neúčelné.

21. Pokiaľ ide o vecnú stránku veci, sťažovateľka predložila kópie výpisov z účtu žalobkyne, z ktorých je nepochybné, že k poskytnutiu peňažných prostriedkov skutočne došlo, a, naopak, nepriložila žiaden dôkaz o tom, že došlo k vráteniu poskytnutých peňažných prostriedkov z jej strany.

22. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok (výrok tohto uznesenia), rozhodovanie o ostatných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu